

УДК 658.711

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Чебан Ю.Ю., канд. екон. наук, доцент
e-mail: heban@mnau.edu.ua

Сирцева С.В., канд. екон. наук, доцент
e-mail: sirceva@mnau.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

Досвід світової практики доводить, що державні замовлення є потужним фактором, які впливають на рівень розвитку економіки будь-якої країни, незалежно від рівня участі держави в ринкових відносинах. У розвинених країнах організація та проведення державних замовлень мають безліч відмінностей. Останніми є національні особливості, структура елементів в системі фінансування державного замовлення, особливості механізму їх функціонування тощо. Водночас, державні закупівлі широко використовуються як один з основних інструментів регулювання продовольчого ринку, елементів системи підтримки економічної та соціальної стабільності, забезпечення зростання економіки.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту»)» передбачено, що основним напрямом реформування системи державних закупівель України є гармонізація національного законодавства з правилами Європейського Союзу [1]. Вищезазначене підтверджує актуальність нашого дослідження, яке спрямоване на визначення перспективних напрямів та можливих способів використання у законодавстві України корисного зарубіжного досвіду у сфері регулювання публічних закупівель як одного з господарсько-правових засобів

забезпечення ефективного використання державних коштів.

Так, у Казахстані регулювання процедури проведення тендерних закупівель має такі чотири спрямування: антимонопольне регулювання тендерів; регулювання державних закупівель; регулювання державних закупівель товарів, робіт та послуг під час проведення операцій з надровикористання; закупівлі АТ «Фонд національного благополуччя АТ «Самрук-Казина». Законодавство Республіки Білорусь не містить спеціальних норм, присвячених антимонопольному регулюванню торгів, які здійснюють у межах державних та (або) приватних закупівель. Законодавство з тендерних закупівель Узбекистану та Польщі є досить схожим з вітчизняним. Так, державні закупівлі не є метою урядів, а є лише інструментом втілення економічних і соціальних цілей

Варто зауважити, що у науковій літературі висловлювались думки про можливість впровадження в Україні: а) централізованих державних закупівель щодо товарів, робіт і послуг, які необхідні для утримання, матеріально-технічного забезпечення роботи замовників за наявності їх довгострокової постійної потреби в однакових товарах, роботах і послугах, які вже мають свій сформований ринок та відомий рівень цін; б) об'єднаних державних закупівель, які передбачають право двох або більше замовників, які планують придбати однакові товари, роботи або послуги, передати на основі угоди всі або частину власних повноважень із здійснення закупівлі одному із замовників [2, с.24].

Але досить доцільні, підкріплені позитивним досвідом зарубіжних країн, думки залишились у законодавчо-нормативному та практичному українському полі публічних закупівель лише науковими перспективами.

Отже, у законодавстві зарубіжних країн, яке регламентує процедуру організації та проведення публічних закупівель, суттєва увага приділяється забезпеченню прозорості та відкритості інформації, попередженню зловживань з боку організаторів, замовників та учасників процедури закупівлі. Застосування саме процедури відкритих торгів дозволяє найефективніше реалізувати на практиці наведені вище принципи та забезпечити дотримання відповідних вимог всіма учасниками процедури закупівлі.

Ефективність публічних закупівель визначається насамперед додержанням усіма учасниками цієї системи вимог щодо економії та справедливості під час їхньої організації, адже від ефективності здійснення публічних закупівель залежить успішність функціонування економіки загалом.

Останні зміни, внесені у чинне законодавство з публічних закупівель, зокрема у закон, максимально наблизили вітчизняні умови до зарубіжних [3]. Водночас, основний нормативний документ має достатню кількість невідповідностей та положень, які потребують додаткового роз'яснення. Наприклад, логічно є зрозумілим, але в нормативному акті не зазначено строк підписання договору під час проведення спрощеної закупівлі. Також одним з кваліфікаційних критеріїв є «наявність в учасника технологій», що викликає безліч запитань як у замовників, так і в учасників, тобто потребує офіційного роз'яснення та інші. Отже, практичний досвід використання чинного

законодавства під час здійснення публічних закупівель та досвід зарубіжних країн мають удосконалити нашу вітчизняну систему для забезпечення її основної мети закупівель – забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Про Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту») : розпорядження Кабінету міністрів України від 24 лютого 2016 року № 175-р URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 13.03.2021).

2. Петруненко Я.В. Зарубіжний досвід регулювання публічних закупівель як господарсько-правового засобу забезпечення ефективного використання державних коштів. *Правова держава.* №34. 2019. С.23-26.

3. Про публічні закупівлі: закон України від 25.12.2015 № 922-VIII URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 13.03.2021).